

Českého zemědělství a potravinářská výroba před Zeleným údělem a po jeho implementaci

Ing. Zdeněk Jandejsek, CSc.
Člen představenstva AK ČR

Současný stav českého zemědělství
(údaje za rok 2020) ve srovnání s rokem 1990

A. ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA

	1990	2020	%
Skot v ks	3 506 000	1 404 117	40,0
Dojnice v ks	1 236 000	357 014	28,9
Mléko v litrech	4 802 000 000	3 083 800 000	64,2
Hovězí maso v tunách ž.hm.	509 000	164 900	32,4

- Žádná rozvinutá země nepřipustila takový vývoj.
- V případě vypuknutí konfliktu či přírodní katastrofy je obyvatelstvo bez dostatečné potřeby mléka, mléčných výrobků, masa, vajec, ovoce a zeleniny, brambor atd.
- Oslabování přísunu organického hnojiva do půdy po dlouhá léta působí na snižování úrodnosti půdy a její devastaci.

1. MLÉKO

V ČR se produkuje 75 000 litrů mléka/100ha zemědělské půdy

V SRN se produkuje 170 000 litrů mléka/100 ha zemědělské půdy tj. 227 %.

V NL se produkuje 621 000 litrů mléka/100ha zemědělské půdy tj. 828 %.

Je úsměvné, když máme poslouchat od „odborníků“, že mléka je nadbytek a je nutné snižovat stavy skotu.

I poslední kus skotu bude nadbytečný, jelikož ve starých zemích stoupla produkce mléka od 7 % v SRN až do 29 % v Irsku.

2. STAVY PRASAT A VEPŘOVÉ MASO

	1990	2020	%
Počet prasat celkem v ks	4 790 000	1 404 000	29,3
Prasnice v ks	311 000	87 000	27,9
Vepřové maso v tunách ž.hm	763 000	294 600	38,5

Je to neuvěřitelné, ale za 31 leté úsilí devastace české živočišné výroby se podařilo tuto výrobu dostat na méně než 30 %, zatímco uvedené staré země několikanásobně zvyšovaly výrobu, i když máme společný trh a v roce 1990 byla výroba v těchto zemích obdobná.

Pokud by zemědělská politika nebyla u nás nastavena ve prospěch extenzivní výroby, ale ve prospěch skutečných hospodářů, kterých máme dostatek, nebyli bychom na pokraji likvidace některých odvětví živočišné výroby.

B. ROSTLINNÁ VÝROBA

Pokles živočišné výroby v průměru na 1/3 , by měl logicky přinést růst rostlinné výroby. Jak je to však ve skutečnosti?

	1990	2020	%
Zemědělská půda v ha	4 228 000	3 493 608	82,6

Za pouhých 31 let se snížila výměra z. p. o 17,4 %, to je neuvěřitelné.

Jak to bude pokračovat v dalších desetiletích?

I když ŽV vyjádřená v produkci, tj. ve stálých cenách klesla téměř na polovinu, jsou obiloviny pěstovány pouze na 57,3 % orné půdy, oproti 61,8 % v roce 1990, kde ŽV byla více než dvojnásobná.

Jen pro ilustraci, už v roce 1936 se obiloviny pěstovaly na 58 % orné půdy. Místo, abychom na půdě, která se uvolnila po snížených ha na krmné plodiny, pěstovali zeleninu a ovoce s vysokou potřebou lidské práce, u kterých spotřeba stále roste, zlikvidovali jsme asi 2/3 ploch (ovoce a zeleniny).

Konzumujeme dováženou zeleninu a nevíme, na jakých půdách je pěstována, čím je chemicky ošetřována, jaká hnojiva byla použita, zda není pěstována třeba na kontaminovaných půdách.

„Potravina chudých“ - brambora, která zúrodňuje půdu, je to vznikající předplodina, vyčistí pozemky bez použití chemických prostředků, je náročná na pracovní sílu.

V roce 1989 jsme jich pěstovali 115 446 ha a v roce 2020 jen 23 877 ha tj. 20,8 % a z toho na produkci škrobu 5 774 ha.

Je nutné dovážet většinu brambor ze Španělska, Turecka, Egypta atd., kde neznáme podmínky pěstování nebo podpořit výrobu a výstavbu temperovaných skladů, zaměstnávat lidi a vyrábět řadu výrobků z vlastní produkce?

PROČ MŮŽEME BÝT ÚSPĚŠNÍ V KOMODITÁCH, V KTERÝCH NEMÁME SOBĚSTAČNOST?

• Přírodní podmínky pro výrobu v ČR jsou optimální k výrobě všech produktů patřících do mírného pásma:

- relativní dostatek srážek, půdní struktura (tam, kde je dostatek organické hmoty dodávané organickým hnojením)
- dostatek slunečního svitu a teploty vyhovující délce vegetace jednotlivých plodin
- půdy jsou od hlinitopísčitých k produkci zeleniny až po těžké půdy vhodné k pěstování obilovin.

Výrobně-technické podmínky:

- jsou mimořádně dobré úrovně s výjimkou nedostatečného přísunu organických látek (z hnoje) a vápnění
- máme u hospodářů či sedláků hospodařících intenzivně ale i šetrně, výnosy obilí, brambor, cukrovky, řepky, ovoce, zeleniny, krmných plodin na úrovni hospodářů v západních zemích s obrovskou výhodou koncentrace výroby, vysokou produktivitou práce i nejkvalitnější techniku, která je ve světě nabízena
- máme jednu z největších užitkovostí dojnic v Evropě (cca 9 tis. l. na dojnici a rok.
- u intenzivní produkce vepřového masa v repopulovaných chovech konkurujeme bez problému vyspělým chovům v západní Evropě, ale nižší cenou práce a nižšími cenami krmiv jsme i levnější.

Jedině, co nám chybí je zemědělská gramotnost rádobý zemědělských odborníků k nastavení motivujících podmínek k podnikání a neznalost světových trendů v zemědělství, které směřují k výrobě laciných potravin, nikoliv k prodeji nejlacinějších dotovaných a v kvalitě podezřelých potravin:

- ti, kteří káží zastropování EU obratem z národních zdrojů dotují slučování menších hospodářství ve větší a dělají vše, co přispěje ke koncentraci výroby, zvýšení produktivity práce, lepšímu využití strojů atd.
- naši kormidelníci zemědělství za 31 let nepochopili, že našim soupeřům v EU nejde o vyvážený společný trh, ale o likvidaci našeho trhu s potravinami a jeho ovládnutí vlastními výrobky
- o tom svědčí již uvedené několikanásobné produkce jednotlivých komodit na 100 ha zemědělské půdy.

Předpokládaná implementace Zeleného údělu mimo jiné zahrnuje

- omezit používání pesticidů o 50 %
- omezit používání průmyslových hnojiv o 30 %, nyní o 20 %
- omezit antimikrobiální látky pro zvířata o 50 %
- produkci konvenčního zemědělství omezit ve prospěch ekologického zemědělství na 25 až 30 %
- snižovat stavy hospodářských zvířat z důvodu produkce metanu.

Předpokládaná implementace Zeleného údělu

Tyto omezení jsou velmi nesrozumitelná, protože nereflektují současnou úroveň používání jak pesticidů na 1 ha zemědělské půdy, tak průmyslových hnojů na ha orné půdy v jednotlivých zemích EU.

Pesticidy:

- ČR 1,89 kg účinných látek na 1 ha zemědělské půdy
- SRN 3,45 kg účinných látek na 1 ha zemědělské půdy
- FR 3,85kg účinných látek na 1 ha zemědělské půdy
- ES 5,65 kg účinných látek na 1 ha zemědělské půdy
- Itálie 7,8 kg účinných látek na 1 ha zemědělské půdy.

Pokud ČR sníží aplikaci pesticidů na 50 % dojde k snížení nejen výnosů, ale i kvalita produktů nebude standardní (plísňě...).

Pokud sníží používání pesticidů země s nejvyšší spotřebou pesticidů, dojde pouze k nižšímu nadužívání a nižšímu plýtvání, ale úroveň kvality ani produkce se zásadně nezmění.

Naši nižší produkci opět uvolníme domácí trh ve prospěch dovozů.

Průmyslová hnojiva:

- ČR cca 124 kg čistých živin na 1 ha orné půdy
- Švýcarsko cca 200 kg čistých živin na 1 ha orné půdy
- SRN cca 220 kg čistých živin na 1 ha orné půdy
- Holandsko cca 240 kg čistých živin na 1 ha orné půdy
- Belgie cca 290 kg čistých živin na 1 ha orné půdy
- Irsko cca 510 kg čistých živin na 1 ha orné půdy

Česká republika postupně snižovala spotřebu průmyslových hnojiv na uvedených 124 kg čistých živin na 1 ha orné půdy, když před vstupem do EU se spotřeba pohybovala kolem 300 kg č. ž. na 1 ha o. p. Snižování dosáhlo cca 60 %. Není tedy důvodu dále snižovat o dalších 30 % či 20 %, jelikož dopady dalšího snižování by omezily úrodu i kvalitu vyráběné produkce.

Omezení antimikrobiálních látek pro zvířata o 50 % je opět fikce. Proč?

- Řada zemí EU 27 využívá antibiotika několikanásobně víc než Česká republika. Například v produkci vepřového Španělsko používá antibiotika plošně a vyváží maso do celého světa a to více než 70 % své produkce. ČR je postižena dovozem španělského vepřového masa nejvyšším procentem.
- Pokud v ČR využíváme léčiva jen selektivně a budeme také omezovat o 50 % antimikrobiální látky, neproběhne odpovídající léčba a zvířata budou strádat a nebude možné je vůbec chovat.

- Těžko pochopitelný je tento požadavek, když v humánní medicíně spotřeba těchto látek stále roste a většina států financuje rozsáhle výzkumy k získání nových a účinnějších látek na této bázi.
- Jde opět o plácnutí do vody, k snížení těchto látek by mělo docházet, ale vlivem výzkumu a prodeje nových účinných léků, ale vždy selektivně podle výše spotřeby v každé konkrétní zemi.

Omezení produkčního zemědělství o 25 až 30 % ve prospěch ekologického zemědělství.

- ČR má v ekologickém režimu 15,7 % zemědělské půdy
- Rakousko v ekologickém režimu 5 % zemědělské půdy
- SRN má v ekologickém režimu 4,5 % zemědělské půdy

Pokud by došlo v celé EU k posunu ekologické výroby na 30 % zemědělské půdy, dojde k nedostatku potravin, protože v tomto režimu (ekologickém) je produkce na 1 hektar sotva poloviční.

Snižování stavu hospodářských zvířat ve všech zemích EU ve stejném rozsahu je úplný nesmysl.

- v ČR je na 1 ha z. p. 0,38 VDJ
- v SRN je na 1 ha z. p. 1,40 VDJ
- V Holandsku je téměř 3 VDJ na 1 ha z. p.

Z těchto připravovaných opatření plyne, že v ČR budeme chovat na 1 ha zemědělské půdy méně než 0,2 VDJ a v Holandsku 1,5 VDJ, to je téměř 8 krát více než u nás.

Teorie, jak řešit Zemědělský úděl do roku 2030 je nejen utopie, ale tragédie nejen pro produkci dostatku potravin, ale i pro životní prostředí v zemích s zanedbatelnou úrovní živočišné výroby, jako jsou například ČR, Slovensko, Bulharsko, Rumunsko, Maďarsko a další.

V případě implementace Zeleného údělu u nás v rozsahu navrhovaném dojde:

- k dalšímu snížení soběstačnosti v základních potravinách, která není bezpečná již v současné době, v průměru všech základních potravin je nyní cca 55 %
- nezajistit dostatek potravin v době, kdy máme vysokou životní úroveň může směřovat k nepokojům obyvatelstva,
- dovoz potravin pak bude pocházet ze zemí MERCOSUR-u, kde nejsou zajištěny standardy na úrovni EU,
- k snížení kvality potravin z důvodu používání u nás již zakázaných přípravků ve výživě zvířat, léků u nás již zakázaných (např. řady kokcidiostatik), hormonálních přípravků apod.
- úroveň kvality domácích výrobků nemůže být nahrazena stejnou kvalitou z dovozu, to bude působit na zdraví a snižování dlouhověkosti naší populace. Největší škody vniknou utlumením produkčního zemědělství ve prospěch ekologického zemědělství a zavedení až 10 % neobdělávané půdy.

To přinese:

- Dojde k obrovskému výpadku přírodního organického hnojiva, což způsobí zejména:
 - další snižování procenta humusu v půdě,
 - špatnou údržnost vody v půdě
 - další narušení drobtovité struktury půdy,
 - další okyselování půd,
 - utužování půdy a nedostatek vzduchu v půdě
 - snížení množství půdních živočichů rozkládajících organické součásti půdy.

Výše uvedené nebude prospívat životnímu prostředí, ale naopak bude snižovat úrodnost půdy a obyvatelstvo vystaví také obrovskému nebezpečí v kvalitě a dostatku potravin.

DĚKUJI ZA POZORNOST.